

Міністерство освіти і науки України
Таврійський державний агротехнологічний університет

науково-дослідна геотехнічну лабораторія кафедри геоекології і землеустрою
(НДІ факультету АТЕ, ТДАТУ)

1. Науково-дослідна геотехнічна лабораторія (далі лабораторія) утворюється на базі кафедри геоекології і землеустрою (далі ГЕЗ) з метою:

- об'єднання зусиль фахівців для проведення геоекологічних (геологічних, біологічних, геодезичних, геоморфологічних, гідрогеологічних, екологічних) досліджень регіону (Запорізька область, Західне, Північне та Східне Приазов'я);
- поєднання галузевих досліджень (геологічних, біологічних, геодезичних, екологічних та інших) у рамках комплексних геоекологічних досліджень регіону;
- сприяння використанню геоекологічних досліджень для розробки планів соціально-економічного розвитку регіону;
- розробки та видання наукових та методичних матеріалів з навчальних дисциплін біологічного, геологічного, геодезичного, географічного, екологічного циклу для студентів ТДАТУ, вишів області та України;
- залучення до активної наукової роботи геоекологічного, біологічного, геологічного, геодезичного напрямку студентів та учнів (МАН);
- надання інженерно-геологічної, геодезичної допомоги адміністративним, будівельним та іншим структурам, методичної допомоги закладам освіти регіону;
- співробітництва на терені геоекології з українськими, іноземними та міжнародними установами, організаціями та фондами.

2. Лабораторія утворюється та ліквідується наказом ректора університету.

3. Лабораторія розташовується на площах університету і є його структурним підрозділом.

4. Діяльність лабораторії регламентується чинним трудовим законодавством, провідними вказівками Міністерства освіти і науки України, положеннями та інструкціями, що діють в університеті.

5. Діяльність лабораторії відбувається згідно щорічного та перспективних планів роботи, що затверджується ректором університету.

6. Керівництво лабораторією здійснюється завідуючим, що призначається наказом ректора.

7. На постійній основі у лабораторії працюють – завідуючий, відповідальний виконавець, інженер-лаборант. Інші працівники зараховуються до штату в залежності від потреб конкретної теми та умов фінансування.

8. Університет забезпечує діяльність лабораторії на рівні з іншими своїми підрозділами.

9. При необхідності з окремих видів діяльності лабораторії можуть бути розроблені додаткові документи та інструкції (з урахуванням цього положення).

«Погоджено»

Проректор з наукової роботи ТДАТУ проф. В.Т. Надикто

«___» вересня 2018 р.

ОБГРУНТУВАННЯ

створення науково-дослідної геотехнічної лабораторії у Таврійському державному агротехнологічному університеті

I. Загальна ситуація з геоекологічних проблем регіону

На сучасному етапі розвитку планети Земля постала проблема екологічної рівноваги в системі людина – довкілля. Одним з важливих чинників довкілля є геологічне середовище – мінеральна основа біосфери, основний постачальник енергетичних ресурсів, літосферний простір для будівництва інженерних споруд і комунікацій. Геоекологічні проблеми геологічного та суміжних середовищ України набувають в новому тисячолітті надзвичайної ваги. Особлива небезпека виникає тоді, коли техногенний фактор суттєво підсилює природний розвиток екзогенних процесів в різних природних середовищах: геологічному, біосфері, геоморфосфері, гідросфері, педосфері, тощо. Українське суспільство занепокоєне викликає факт слабкого фахового обґрунтування, щодо розвитку небезпечних природних та техноприродних процесів в межах територій їх масового катастрофічного розвитку. Наприклад, абразійно-зсувні ділянки узбережжя Азовського моря складають 125 км; сучасна швидкість диференційованих рухів блоків узбережжя складає 2 – 10 мм /рік. Розвиток берегових схилів Азовського узбережжя визначається господарською діяльністю: на багатьох ділянках змінені умови утриманості схилів, гідрологічний режим прибережної зони, умови міграції наносів. Видобуток піску, гравію, ракушняка активізує абразію та зсуви. Схиліві гравітаційні процеси, руйнування узбережжя є основною інженерно-геологічною і техногенною проблемою регіону.

За такого стану речей вкрай актуальною є науково-практична робота, яка дозволила б визначити наукові та методологічні підходи до проблеми оптимізації природокористування в широкому розумінні цього терміну відносно питань, які торкаються розвитку небезпечних природних, техноприродних та техногенних процесів та характеризують ризик всебічного освоєння території. Методологія проблеми полягає в розкритті питання просторово-часових закономірностей розвитку небезпечних геологічних процесів, характеристиці умов і факторів, які визначають стратегію, тактику, технологію та методику інженерного захисту процесонебезпечних територій, проблему їх моніторингу та дій, щодо оптимізації техногенної діяльності в межах цих комплексів.

II. Кадровий склад і наявний доробок викладачів кафедри геоекології і землеустрою

;На кафедрі далі ГЕЗ працює 14 співробітників, з них: доктор геологічних наук, професор, член-кореспондент Української нафтогазової академії – 1, доктор біологічних наук, професор – 2, кандидат біологічних наук, доцент – 2, кандидат технічних наук, доцент – 1, викладачів, які закінчили або навчаються у аспірантурі з біологічних та географічних спеціальностей – 5, інженер – 1, лаборанти – 2. Загалом, на факультеті агротехнологій і екології склався професійний колектив, співробітники якого проводять дослідження у різноманітних галузях за напрямками спеціальностей.

Професорсько-викладацький склад кафедри ГЕЗ займається науковою діяльністю у науково-дослідному інституті (НДІ) агротехнологій та екології, керівником якого є доктор технічних наук, професор О.П. Прісс. Дослідження кафедри ГЕЗ тісно пов'язані з державною програмою «Оптимізація екологічних умов з метою отримання якісної продукції та скорочення негативного впливу сільськогосподарського виробництва на середовище».

На кафедрі виконується науково-технічна підпрограма «Оцінка стану довкілля за результатами дослідження наземних та водних екосистем Південної України» на 2016 – 2020 рр.(державний реєстраційний №0116U002735).

III. Основні напрями роботи

Науково-дослідна робота геотехнічної лабораторії передбачає два напрями: *регіональний і проблемний*.

Робота у *регіональному* напрямку передбачає інтегральне геоекологічне вивчення природних і соціально-економічних регіонів. Характерною ознакою цього напрямку повинно бути органічне поєднання геологічних, біологічних, екологічних, географічних, краєзнавчих досліджень і створення концептуальних та методичних засад управління і інженерного захисту територій, об'єктів, споруд і комунікацій від небезпечних геологічних процесів.

Проблемний напрям, який розвивається на кафедрі та є засадою відкриття науково-дослідної геотехнічної лабораторії, передбачає розробку комплексних або галузевих програм відповідно до державних законодавчих актів (Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», Постанова ВР «Про основні напрями державної політики України в області охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки», Державна програма «Морські береги», «Оптимізація екологічних умов з метою отримання якісної продукції та скорочення негативного впливу сільськогосподарського виробництва на середовище» тощо.).

Обидва напрямки передбачають підготовку наукових монографій, навчальних і методичних посібників, використання набутих результатів у навчальному процесі. Розвиток геоекологічних досліджень у регіоні сприяє проведенню навчальних польових практик з геології, геоморфології, гідрології, метеорології і кліматології, геодезії, картографії, комплексних навчальних практик для студентів спеціальностей кафедри ГЕЗ «Екологія», «Геодезія та землеустрій», для студентів інших спеціальностей факультету та університету, а також викладанню основних та спеціалізованих курсів кафедри ГЕЗ.

IV. Співробітництво з державними, науковими, освітніми, громадськими організаціями і установами

Враховуючи геоекологічний напрям роботи лабораторії, що потребує пошук відповідного польового матеріалу, камеральної обробки фактичного матеріалу, бібліографічних досліджень встановлені зв'язки з відповідними установами:

- з Інститутом геологічних наук НАНУ, м. Київ (директор академік НАНУ П.Ф. Гожик) – домовленість про сумісне проведення польових досліджень, камеральну обробку польових матеріалів у лабораторіях ІГН; сумісне видання наукових статей, монографій;
- з Інститутом зоології ім. І.І. Шмальгаузена (директор академік І.А.Акімов) - домовленість про сумісне проведення польових досліджень, камеральну обробку польових матеріалів у лабораторіях ІГН; сумісне видання наукових статей, монографій;
- з Білозерською геологічною експедицією (сmt. Михайлівка Запорізької обл., начальник М.Т. Музя) – домовленість про використання геологічного обладнання;
- з Придніпровським науковим центром НАНУ і МОН України (м. Дніпропетровськ, директор д-р техн. наук В.М. Біляков);
- з Українською нафтогазовою академією (УНГА) (м. Київ, президент УНГА академік Б. Клюк);
- з Приазовським національним природним парком (м. Мелітополь, директор Д.І. Воловик) – відкрито філію кафедри ГЕЗ, організація дуального навчання студентів університету; сумісні експедиції, сумісні публікації тощо;
- з Азово-Сиваським національним природним парком (м. Генічеськ, директор Є.С. Поповчук) – організація дуального навчання студентів; сумісні експедиції, публікації тощо;
- з МАН (м. Мелітополь, директор О. Прокопенко) - залучення учнів міста та району до науково-дослідної роботи; керівництво науково-дослідною роботою молоді; підготовка до захисту наукових робіт;
- з Запорізьким обласним представництвом «Спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні», голова правління Н.Ю. Бернага;
- з «Україно-Білоруським культурно-освітнім товариством «Сузір'я»», голова правління Н.Ю. Бернага;

- з громадською організацією «Екорух», голова правління Н.М. Барабоха;
- передбачається подальше встановлення наукових та організаційних зв'язків з державними, громадськими організаціями та установами регіону, держави, а також закордонними.

V. Можливі споживачі результатів досліджень

1. Запорізька обласна, районні, міські адміністрації, поселкові та сільські ради (результати досліджень можуть бути використані при розробці перспективного плану економічного та соціального розвитку регіону);
2. Міністерство екології та природних ресурсів України та його установи (при розробці заходів сталого розвитку регіону);
3. Міністерство освіти і науки України та його установи.

VI. Кадровий склад працівників лабораторії

1. Завідуючий лабораторією, д-р геол. наук, член-кор. УНГА – 1.
2. Старший науковий співробітник: д-р геол. н. – 1; канд. геол. н. – 1.
3. Молодший науковий співробітник – 2.
4. Інженер – 1.
5. Лаборант – 1.

Співробітниками лабораторії можуть бути всі співробітники кафедри та науковці з установ-партнерів за умовами фінансування.

VII. Фінансування роботи лабораторії

- Бюджетне (виділення ставок і зменшення навчального навантаження)
- Госпрозрахункове
- Спонсорська підтримка
- Участь у конкурсах, проектах, грантах
- Підтримка фондів